

LAURA HIRSTO

Opettaja, opetus ja tekoäly – keskustelua ChatGPT-3:n kanssa

Tekoäly on viime aikoina kehittynyt jättiloikin myös monen asiaan perehtymättömän opettajan näkökulmasta katsottuna. ChatGPT:n marraskuiseen avoimen lanseerauksen myötä on noussut esiin monia akuutteja kysymyksiä, jotka kytkeytyvät tekoällyn rooliin opetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Ohjelma, jonka avulla opiskelijat voivat teetää järkevänoloisia esseevastauksia, tuntuu kyseenalaistavan suoraan opiskelijoiden arviointiin usein käytettyjen kotiesseiden kirjoittamisen ja ylipäättään sen, miten näemme opetuksen ja erityisesti oppimisen arvioinnin. Emme voi toisaalta kääntää kehityksen kelloa taaksepäinkään emmekä estää opiskelijoita käyttämästä tekoälyohjelmia. Oleellista lienee kuitenkin se, miten niitä käytetään.

Mitä opettajan pitäisi näistä ainakin näennäisesti keskustelemaan pystyvistä ja jonkinlaisia esseevastauksia helposti tuottavista ohjelmista ajatella? Hyödynsin ChatGPT:n 3-version sparrausapua erilaisten opetukseen ja oppimiseen liittyvien näkökulmien pohtimiseen. Moniin kysymyksiin ChatGPT-3 tuotti ihan järkeviä näkökulmia, mutta syvemmälle tekoällyn vastausten ja johtopäätösten perusteluita kysyessäni sain tekoällyn kanveesiin. Vaikka muotoilin kysymystä eri tavoin, vastauksia oli vaikea saada syvenemään.

Kysytyäni ChatGPT-3:lta neuvoa tekoällyn käytöstä opetuksessa ja asioista, joita siinä pitäisi huomioida, se tuotti näkökulmia, jotka ovat ehkä yleisemminkin herättäneet keskus-

telua. Ensinnäkin opiskelijoiden yksityisyyteen liittyy pohdittavaa: missä määrin tekoäly voi kerätä opiskelijoiden henkilökohtaisia tietoja, kuten oppimisprofileja taikka käyttäytymistä? Tekoälyä käytettäessä on tärkeää varmistaa, että opiskelijoiden yksityisyys ja tietosuojat säilyvät.

Toisena asiana nousi esiin tekoällyn soveltuvuus suhteessa oppimistavoitteisiin. ChatGPT-3:n vastauksen mukaan tekoällyn opetuskäytön pitää olla oppimistavoitteiden ja tarpeiden mukaista, eikä sen käyttäminen saa olla itsetarkoitus. Tekoälyjärjestelmien on myös oltava tarkkoja ja luotettavia sekä käyttää luotettavia tietolähteitä, jotta ne voivat tarjota hyödyllistä tietoa opettajille ja opiskelijoille.

ChatGPT-3 korostaa vastauksessaan myös opettajan roolia ja sitä, ettei tekoäly korvaa opettajaa, vaan sen olisi tuettava opettajien roolia ja työtä. Opettajat voivat hyödyntää tekoälyjärjestelmiä oppimisen seurantaan ja arviointiin, mutta heidän pitää kuitenkin itse olla ammattilaisina vastuussa oppimistavoitteiden saavuttamisesta ja opiskelijoiden tukena.

Viimeisenä kohtana ChatGPT-3 nostaa vastauksessaan eettisten kysymysten näkökulmat. Tällöin olisi ChatGPT-3:n mukaan tärkeää varmistaa, että tekoälyjärjestelmät toimivat eettisesti kestävästi ja oikeudenmukaisesti kaikkia opiskelijoita kohtaan.

Tekoällyn ja erityisesti ChatGPT:n ympärillä käytävä keskustelu on keskittynyt paljolti sen tuottamiin haasteisiin ja ughiin opetukselle ja

erityisesti oppimiselle. ChatGPT-3:n haasteena on esimerkiksi sen tuottama virheellinen taikka paikkansapitämätön sisältö, joka ei sovellu opetuksellisiin tarkoituksiin. Se voi olla ChatGPT-3:n mukaan muun muassa haitallista nuorille oppijoille, jotka eivät ole vielä oppineet erottamaan oikeaa ja väärää. Erilaisten kokeilujen perustella tämä tuottaa haasteita myös silloin, jos tietoa hakevalla itsellään ei ole kovin paljon tietämystä aiheesta etukäteen. ChatGPT-3:n vastaukset vaikuttavat nimittäin kirjoitustyyliltään monestikin vakuuttavilta. Jos taas testailee kysymyksillä, joista itse on jonkin verran perillä, ChatGPT-3:n vastaukset saattavat vaikuttaa selkeiltä pakottaen usein kuitenkin tarkastamaan yksityiskohtia muista lähteistä. ChatGPT-3 tuo myös uhkana mahdollisen yli riippuvuuden teknologiasta, jolloin opiskelijat voivat luottaa liikaa esimerkiksi ChatGPT:n tuottamaan tietoon ja voivat menettää kykynsä ajatella itsenäisesti taikka kehittää kriittistä ajattelua.

Toki tekoälyllä ja ChatGPT:n käytöllä opetuksessa ja oppimisessa voi olla myös monia etuja. Esimerkiksi keskusteluun ja kyselemiseen perustuva ChatGPT voi tarjota yksilöllistä oppimista ja personoitua ohjausta oppijoiden tarpeiden mukaan. Lisäksi on mahdollista käyttää vaikka aikaisempia vastauksia ja keskusteluja oppijoiden kanssa tarjoamaan opetusta, joka on sopivaa oppijoiden tietotasolle ja heidän oppimistavoitteisiinsa. Tätä ei avoimesti käytössä oleva ChatGPT-3 sinänsä tarjoa, mutta esimerkiksi Khan Academy -yri-

tyksen kokeiluvaiheessa oleva ja tutorointiin, vihjeiden antamiseen sekä fasilitoiviin kysymyksiin panostava ChatGPT-4:n algoritmi kyläkin jo tavoittelee.

Yliopistot ovat reagoineet nopeasti näihin tekstiä tuottaviin sovelluksiin, ja osittain niiden käyttöä on haluttu kieltää tai vähintäänkin rajoittaa. Tämä saattaa sinänsä siirtymävaiheessa olla järkevää, kun monet opettavatkin ovat vielä osaamattomia uuden haasteen edessä. Eräänä kriittisenä kohtana nousee näin ollen esille opettajien osaaminen ja koulutus tällaisten kielimalleihin perustuvien tekoälyohjelmien mielekkään käytön varmistamiseksi. Tekoälyn hyödyntäminen on tulevaisuuden taito, jota sekä opettajien että oppijoiden pitäisi opetella. Esimerkiksi kysymysten tekemistä, kehystämistä ja muotoilua harjoittelemalla voi saada ChatGPT-3:lta mahdollisesti parempia vastauksia. Tällaista kokeilemistä kannattaisi opettajien varmasti harrastaa.

Sparratessani ChatGPT-3:n kanssa ideoita kolumniini minulle heräsi tarve myös sparrata samoja teemoja kollegojen kanssa. Näissä keskusteluissa sai hyvää apua ja näkökulmia kysymysten parempaan muotoiluun ChatGPT-3:n hyödyntämisessä sekä näiden nopeasti kehittyvien sovellusten uusien versioiden ominaisuuksiin ja konkreettisiin soveltamismahdollisuuksiin opetuksen ja oppimisen kontekstissa. Myös opiskelijoiden kanssa keskusteluja on jatkossa varmasti käytävä.

Tähän kolumniini mahtuu vain pieni raappaisu ChatGPT-prosessistani. Kokemus kuitenkin kannustaa jatkossakin tarkastelemaan opettajana näiden uusien työvälineiden mahdollisuuksia.